

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

С. В. ПРИЙМАК

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Сценарії виховних заходів

5–9 класи

Тернопіль
Навчальна книга – Богдан

УДК 373.31
ББК 74.200.5
П 75

Приймак С.В.
П 75 З Україною в серці : сценарії виховних заходів : 5-9 кл. /
С.В. Приймак — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан,
2019. — 80 с.

ISBN 978-966-10-5821-6

Пропонований посібник містить сценарії виховних заходів з національно-патріотичного виховання школярів.

Для класних керівників, організаторів виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах.

УДК 373.31
ББК 74.200.5

*Охороняється законом про авторське право.
Жодну частину цього видання не може бути відтворено
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Навчальне видання

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ

Сценарії виховних заходів
5–9 класи

ПРИЙМАК Світлана Василівна

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Антоніна Павліченко*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Галини Кузів*

Підписано до друку 27.01.2019. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times ETD. Умовн. друк. арк. 4,65. Умовн. фарбо-відб. 4,65.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com.

ISBN 978-966-10-5821-6

© Навчальна книга — Богдан, 2019

Передмова

Щасливі ми, що народилися на такій чудовій, багатій, мальовничій землі — у нашій славній Україні. Тут жили наші діди і прадіди, тут живуть наші батьки, наша велика родина, тут корінь роду українського, що сягає сивої давнини.

Материнський образ України постає з полинових степів і глибинної чорноземної скиби, як барва зоріє із зажури поліських озер, що чистими очима довірливо дивляться на світ, виростає недосяжно на повен зріст із карпатських верховин. Нема життя без України, бо Україна — це мати, яку не вибирають, бо Україна — це пісня, яка вічна на цій землі. Багатвікова історія українського народу-великомученика, на долю якого випало дуже багато лиха... Майже кожне століття, як свідчать джерела, розпочиналося голодними роками, епідеміями, спустошливими війнами, чужоземними навалами.

Тернистий шлях тривалістю у півтисячоліття (1240 — 1991 рр.) здолала Україна, перш ніж здобула волю і незалежність. Перед усім світом постала держава з давньою славною історією, оригінальною духовною культурою, зі своїми символами, мовою, чесними, працьовитими, миролюбними людьми — українським народом. Відомий прикарпатський поет Степан Пушик з гордістю пише: «...Є на світі Україна! Не грудка, а земля з народом е!» А чи могло бути інакше? Ні! Не могла бути марно пролита кров тих, хто боровся за волю і незалежність, тих, хто вірив у перемогу, і тих, хто вірив у воскресіння. Хіба міг не почути Всевишній тих молитов, з якими звертався до нього славний син Тарас Шевченко:

Молю, ридаючи, пошли,
Подай душі убогій силу,
Щоб огненно заговорила,
Щоб слово пламенем взялось,
Щоб людям серце розтопило,
І на Україні понеслось,
І на Україні освятилось...

Інший славний український поет Володимир Сосюра закликав:
Любіть Україну, як сонце любіть,
Як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і радості мить,
Любіть у години негоди.
Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну,
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну.

Тепер ми живемо в незалежній, соборній державі. Утім, боротьба за справжню незалежність і досі триває. Згадаймо трагічні події силового розгону Євромайдану: впродовж грудня 2013 — лютого 2014 у Києві загинули 105 осіб. Цих жертв силового придушення акцій протесту стали називати «Небесною сотнею». Вперше в історії Європи громадяни віддали життя за європейські цінності: за честь, за волю, за право бути народом — джерелом влади у власній державі, за країну, в якій не страшно жити і народжувати дітей. Це має пам'ятати кожен! Сьогодні, завтра, завжди. Як і тих українців-воїнів: синів і дочок, батьків і дружин, хто захищає нашу землю зараз на сході України від російської агресії, що має на меті поділити нас на схід і захід, знову хоче поневолити і підкорити. Але цьому ніколи не бути!

Ми віримо, що Україна залишиться суверенною цілісною державою. Ми віримо, що мир перемаже війну і в Україні настане щасливе, спокійне життя без болю і крові. Ми хочемо, щоб залишилися у складі України наші східні області — Луганська й Донецька, а також Автономна Республіка Крим. Ми хочемо жити в європейській Україні, країні процвітаючій і мирній.

Під час святкування 27-ї річниці незалежності України з уст воїнів української армії за пропозицією президента Петра Порошенка пролунали слова вітання: «Слава Україні! Героям Слава!» Хай ці слова стануть для всіх українців дороговказом у світле майбутнє нашої Вітчизни. Хай кожен, хто має себе за українця, живе з Україною в серці.

Година спілкування:

«Українські обереги — віночок, хустка, сорочка»

- Мета:** *практична:* ознайомити учнів із давніми символами та оберегами українського народу; розкрити їхню красу, поетичність;
- розвиваюча:* розвивати нестандартне мислення та уяву учнів;
- виховна:* виховувати почуття любові і поваги до оберегів українського народу; прищеплювати цікавість до народних звичаїв, обрядів, пісень.

«Український віночок»

Вчитель.

В Україні віночки були неодмінною ознакою народного строю. З ними пов'язані звичаї, обряди, ритуали, повір'я.

Колись усі дівчатка плели диво-вінки з квітів і прикрашали їх різнокольоровими стрічками. До віночка найчастіше вплітали цвіт вишні чи яблуні, грона калини, ружу, безсмертник, незабудку, деревій, любисток, ромашку, волошки та барвінок. А чи відомо вам, що кожна квітка і стрічка в українському вінку має своє магічне значення, адже вінок — це не тільки краса, а ще й оберіг.

Учні продовжують.

1. Найпочесніше місце належало **деревію**. Його біленькі дрібненькі квіточки здалеку нагадують одну велику квітку, яку в народі називають деревцем. Коли квітки відцвітають, вітер розносить насіння дуже далеко. І де впаде насіння, там завжди виростає і зацвітає ця рослина. Тому вплітають її до віночка як символ нескореності.
2. **Барвінок** вважають символом життя. Він завжди тягнеться до людської оселі, до городу. Взимку відвар барвінку п'ють од простуди, влітку барвінком прикрашають святковий хліб, оселі, плетуть весільні віночки.
3. **Квітки вишні та яблуні** — символ материнської любові.
4. А **калина** — символ краси та дівочої вроди, символ України.
5. У народі побутує легенда, що Ружа була колись красивою дівчиною. Вона та її сестри — Мальва та Півонія лікували

людей від сердечних хвороб. Якось прийшов лікуватися до них злий Зимовий Вітер. Постукав у двері їхньої хатини, запитав, а чи тут живуть красуні-дівчата, що дають здоров'я, лікують людей.

— Тут, — відповіла Троянда.

— То впустить до хати.

— А хто ти будеш?

— Той, хто гори верне, страху наганяє, людей від сонця оберігає.

— А чи не завдаси нам шкоди?

— Ні.

Відчинили дівчата двері і влетів Вітрисько в хату.

— На що скаржишся? — запитала Мальва.

— На безсилля перед Морозом.

— А чи робив ти щось добре для людей?

— Ні.

— То за що тобі співчувати?

— За те, що я хворий.

— Але ми лиш добрим людям допомагаємо, — сказали дівчата.

Тоді подув Вітер на дівчат і перетворив їх на квіти. А добрі люди висадили їх у квітник: **мальву** біля вікна, **півонію** біля води, **ружу** ближче до сонця.

Так і ростуть сестри, а люди й досі милуються їхньою красою. У віночок влітають як символ віри, надії та любові.

6. **Безсмертник** дарує людям здоров'я. Чи виразка, чи рана — усе гоїть, тому й складають пісні про цю квітку життя.
7. **Ромашка** у віночку є наймолодшою. Її почали влітати, коли довідалися, що вона дарує не тільки здоров'я, але й доброту та ніжність. Влітають ромашку разом із гронами калини, цвітом яблуні і вишні, переплітаючи батіжками хмелю — символом гнучкості і розуму.
8. **Любисток** і **васильки** були колись птахами, що вчили людей любити одне одного та бути щирими в розмовах. А як померли, то проросли пахучими рослинами. Люблять їх не лише за пахощі, але й за лікарські властивості. Відварами з них миють волосся, освіжають оселі, купують маленьких дітей.

9. **Цвіт маку** влітають у віночок лише ті дівчата, у чийй родині хтось загинув у боротьбі з ворогами. Мак є символом печалі і туги.

Вчитель.

Усього в український віночок влітали 12 квіток, і кожна — лікар, оберіг. Тепер мало хто плете віночки з живих квітів, частіше виготовляють із штучних. Дівчину завжди впізнавали за віночком. У народі кажуть:

«Хто вміє віночок вити — той вміє життя любити».

«Який віночок — такий і голосочок».

«Тримай хатинку, як у вінку».

І соромно було тій дівчині, у якої був недбало сплетений віночок, чи стрічки пов'язані не по порядку. В'язати стрічки треба було вміти і також знати їхні символи.

Учні розповідають далі.

1. Найпершою у віночку, посередині, в'язали світло-коричневу стрічку — символ землі-годувальниці. Пообіч від коричневої — жовті стрічки — символ сонця, за ними світло-зелені — символ краси і молодості. Потім голубі, сині — символ неба й води, які дають силу і здоров'я.
2. Далі в'язали жовтогарячу — символ хліба, фіолетову — символ мудрості, малинову — символ душевності, щирості; рожеву — символ достатку. В'язали до віночка і білу стрічку, але тільки тоді, коли її кінці були розшиті сріблом і золотом. На лівому кінці вишивали сонце, а на правому — місяць. Якщо ж стрічка не була вишита, то її не пов'язували, бо це символ пам'яті про померлих.
3. Дівчата, які влітали у віночок мак, одночасно підв'язували до нього червону стрічку — символ печалі і магічності.

Вчитель.

Люди вірили в силу стрічок. Стрічки берегли волосся від чужих очей. Відмірювалися вони по довжині дівчої коси, щоб її сховати.

Учні продовжують.

4. Коли дівчина росла сиротою, то в косу влітала голубі стрічки. І при зустрічі люди обдаровували таку дівчину подарун-

ками, хлібом, грішми, тканиною, одежею. Бажали стати щасливою та багатою. Бездітні люди прохали бути їм за доньку. А дівчинка дарувала людям стрічку з віночка чи вишиту хустинку, в якій носила насіння любистку.

5. Віночок дівчата починали носити з трьох років. Перший для трирічної дівчинки плела мати. Сім днів купала його в росах, коли зійде сонце, а тоді до скрині клала. У віночок вплітала чорнобривці, незабудки, ромашки, барвінок. Вважають, що кожна квітка лікувала дитину: чорнобривці допомагали позбутися головного болю, незабудки та барвінок зір розвивали, а ромашка серце заспокоювала.
6. У чотири роки плели інший віночок. Усі кінчики пелюсток, вплетених у нього квітів, були розсічені, доплітали безсмертник, листочки багна чи яблуні.
7. Для шестирічної доньки у вінок вплітали мак, що давав сон та беріг думку, також вплітали волошку.
8. Для семирічної дівчинки плели вінок із семи квіточок і вперше вплітали цвіт яблуні. То був цілий ритуал, коли батько торкався вінком голівки і промовляв: «Мати-яблуне, дядино моя», та прохав у неї здоров'я й долі для дитини.
9. У центрі віночків було гроно калини — символ краси дівочої, далі — квітки незабудки (*«Я прийшла до тебе, роде мій! Не забудь мене»*), барвінку, любистку, чорнобривців чи нагідок, безсмертник.

Вчитель.

Мак і волошки в українському віночку з'явилися лише в 16–17 століттях. То були часи боротьби українського народу за незалежність. Кожна родина когось втратила у тій борні, і розцвіла пролита кров маковою квіткою в українському вінку. Крім «вікових» віночків, що плелися відповідно до віку дитини, в Україні існували ритуальні, магічні вінки (*всього 77 видів*).

Учні.

1. Один з них — вінок Спаса. Плететься навесні, як зацвітають зозуліні черевички та яблуні. Додають ще вишневі листочки.
2. Одягають його лише на Спаса (19 серпня). До віночка в'яжуть відповідні стрічки: посередині жовтогаряча, далі — голубі, сині, жовті, фіолетові — кольори Спаса, оранжевий —